

Formansfrágreiðing 2000-2001

Á aðalfundinum 16. juni 2001 helt Heðin Mortensen, ÍSF-forseti hesa formansfrágreiðing:

Heimurin er í stöðugari broyting

Nakrir felagsskapir verða avtiknir ella leggja saman við øðrum, aðrir broyta og økja um virksemini sítt fyri at geva breiðari grundarlag at virka á. Einkin er statiskt og neyðugt er at tillaga seg til kringumstøðurnar, ið eru. Soleiðis er eisini við Ítróttasambandi Føroya. Felagsskapurin hevur nú meira enn seksti ár á baki og nógvar eru broytingarnar, ið hendar eru hetta tíðarskeiði, men aðalmáli er og hevur altíð verið tað sama – nevnliga at vera meginfelag fyri alla ítrótt í Føroyum og birta upp undir, stuðla og umboða føroyska ítrótt og føroysk ítróttafólk, í Føroyum eins væl og uttanlanda.

Og samfelagsliga hevur felagsskapurin havt stóran týdning, kanska nógvar størri enn vit sjálvi trúgva.

Ítróttasamband Føroya er sum meginfelagsskapur hjá allari ítrótt í Føroyum av størstu einstøku samgongum, ið finnast. Í felagsskapinum eru 24 ítróttagreinar umboðaðar av 14 ser- og deildarsambondum, ið aftur umboða 15.000 ítróttafólk í meira enn 100 feløgum.

Øll hesi eru sera aktiv innan nógvar øki og í gerandis degnum frættist nógvar frá ymsum kappingum og tiltøkum. Hóast tað kann tykjast sera nógvar, tá fjølmíðlarnir umrøða og siga frá ítrótti, so er hetta í veruleikanum eins og ísfjallið – bert toppurin kemur undan, meðan størri parturin liggur fjaldur. Tað er nevnliga so, at ítrótt og ítróttarrørsla í virki sínum dagliga røkja týðandi samfelagsligar uppgávur – uppgávur sum kanska ikki fáa nógvu umrøðuna, men sum einki samfelag kann vera fyri uttan.

Nógvar er at tríva í, men her verður bert nortið við partar av tí nógva, ið ítróttin hevur áttikið sær sum part av virki sínum.

Í stuttum skal eg loyva mær at nerta við

1. uppaling
2. kriminalfyribyrgjan
3. heilsu og heilsurøkt
4. ferðamannavinnu
5. umboðan
6. rúsevni

Uppaling

Týðandi partur av uppgávuni hjá ítróttarrørsluni er uppaling av ungdómi. Gjøgnum ymiskt virksemini lærir tann einstaki at # hava virðing fyri øðrum menniskjum, bæði í ringum og góðum lötum # hava virðing fyri ognum hjá felagsskapum og harvið eisini almennum ognum # hava álit á sær sjálvum og øðrum # hava ábyrgdarkenslu, bæði móti sær sjálvum og mótvegis øðrum # leggja virki sítt til rættis, so at hetta kann geva sum mest burtur úr # vinna á forðingum # arbeiða miðvíst, bæði sum limur í einum hópi og sum einstaklingur

Gjøgnum spæl og álvara mennist tann einstaki, sjálvdisiplin gerst partur av lívinum og gjøgnum ítróttina fær einstaklingurin førning, ið ger hann

betri føran fyri at røkja skúla og/ella arbeiði. Í uppalingarvirksemi sínum bjóðar ítróttin eisini fram fleiri mennandi skeið – eitt nú innan leiðslu, umsiting, samskipti, heilsu, sálarfrøði o.a. Sjálvandi eru skeiðini fyrst og fremst ætlaði ítróttaviður-skiftum, men øll teirra eru tó so breið, at hvør einstakur, ið hevur verið á onkrum av hesum skeiðum, kann nýta hóp av tí, ið lært verður, í samband við eitt nú arbeiðsviðurskipti. Hóast skeiðini enn ikki eru kompetansugevandi á almenna arbeiðsmarknaðinum, so er eingin ivi um, at fólk, ið hava fylgt slíkum skeiðum, eru vorðin betri før fyri at røkja stórv síni.

Fyribyrgjan

Tað er ein sannroynd, at ítrótt hevur mennandi týdning fyri tann einstaka og at hetta eisini virkar fyribyrgjandi – t.d. tá umræður eitt nú kriminaliteti. Royndir vísa, at ítróttangdómur gjøgnum virki sítt innan ítróttarørsluna fær so stóran part av sosiala tørvi sínum nøktaðan, at hetta, saman við uppalingartættunum, ið nevndir eru framman fyri, hevur við sær, at virðingin fyri øðrum og samfelagsliga samábyrgdin eru so stór, at hesir ungdómar ikki koma sær upp í kriminalitet av nøkrum slag.

Heilsa og heilsurøkt

Ítrótt hevur sera stóra týdning fyri heilsuna – bæði ta likamligu og ta sálarligu. Rørsla styrkir likamligu verjuskipaninar og ítróttaiðkan hevur tí sera stóran týdning í samband við sonevndu vælferðarsjúkurnar. Sjúkur í eitt nú hjarta og blóðrensli, og sjúkur, ið stava frá hesum, eru ikki eins vanligar hjá fólk, ið regluliga íðka ítrótt – eisini um hetta er á lágum motionsstøði. Ítróttarørslan er greið yvir, at her røkir ítróttin stóra samfelagsliga uppgávu. Jú fleiri, ið eru við í ítrótti, jú betri móguleikar eru fyri at minka um útreiðslur til sjúkrarøkt – ella at umleggja hesar útreiðslur, so at tær í størri mun kunnu nýtast á átrokandi økjum. Sum er skipa feløg og sambond soleiðis fyri, at tilboð eru til bæði roynd og óroynd, tá umræður motión og ítrótt, og feløg innan heilsurøkt og ítróttasamskipanir hava gjøgnum fleiri ár samstarva á ymsum økjum fyri at betra um møgu-leikarnar at røkka øllum. Jú fleiri, ið íðka einhvørja ítrótt, jú betri eru móguleikarnir fyri einum heilsugóðum lívi og samstundis betrast móguleikarnir fyri einum virk-num lívi á ellisárum. Gjøgnum fleiri ár tóktist vanliga mannahugsanin at vera, at fólk skuldu gevast at íðka ítrótt tá tey komu upp móti teimum tríati, men her er tíbatur komin vend í. Seinnu árinu eru fleiri ítróttagreinar komnar, ið geva fólk tilboð – og móguleikar – at vera við í ítrótti líka mikið hvør aldurin so er. Fyribyrgjan er altíð betri enn viðgerð. Ítróttin hevur her stóra uppgávu, sum hon roynir at loysa á besta hátt. Eingin fær nakað burtur úr einum sjúkum samfelag – hvørki so ella so!!

Ferðamannavinna

Avmarkað er hvørjir inntøkumóguleikar eru í før-oyska samfelagnum. Náttúruviðurskipti og tilfeing-ið seta avmarkingar og í stóran mun hevur bú-skapurin verið einstreingjaður – ein sonevndur „mono-økonomiur“. Tó eru broytingar hendar. Ferðamannavinnan vinnur fram og talið av vitjandi økist í hvørjum. Her hevur ítróttin havt – og hevur framvegis – ein stóran leiklut. Samskiptið við útlendsk ítróttafólk er økt nógv seinnu árinu. Bond eru knýtt við felagsskapir kring allan heim og fremmand ítróttalið vitja javnan henda vegin umframt at ráðstevnur og fundir verða hildin í

Føroyum. Við hesum ítróttafólki koma eisini nógv viðhaldsfólk og stuðlar umframt hópur av fjølmiðlafólki til Føroya. Reklaman, ið kemur burtur úr hesum er stór og røkkur í dag nógv longri enn fyri bert tíggu árum síðani.

Umboð

Føroysk ítróttafólk virka mangan sum sendimenn fyri Føroyar. Í samband við øktu luttøkuna í altjóða og millumtjóða ítrótti er neyðugt at føroyingar eisini leita sær út. Á slíkum ferðum koma umboðini fyri ítróttina oftast í samband við umboð fyri bæði tað almenna og vinnulív á tí staði, ið vitja verður. Á slíkum ferðum gera bæði feløg og einstaklingar eitt stórt arbeiði fyri at kunna um Føroyar og føroysk viðurskifti – bæði í skrift og talu. Lítil ivi er um, at slík umboðan er sera virðismikil fyri alt tað føroyska samfelagið. Tí hvat vit so enn halda um okkum sjálvi, so slepst ikki uttan um, at fá eru tey, ið vita nakað um okkum og færri eru tey, ið kenna nakað veruligt til Føroyar og føroysk sam-felags- og vinnuviðurskifti. Hetta roynir ítróttarrørslan at bøta um altíð at hava hóp av kunnandi tilfari við sær, tá vitjað verður á fremmandum støðum.

Rúsevni

Ítróttarrørslan arbeiðir ímóti rúsevnanýtslu í sam-band við ítrótt. Øll, sum íðka ítrótt, skulu trygt kunna koma til venjingar og kappingar í einum rúsfriðum umhvørvi. Venjarar, leiðarar og ítróttafólk annars skulu vera ein góð fyrimynd fyri onnur. Arbeið verður fyri, at áskoðaramentanin í so stóran mun sum til ber skal vera trygg og familju-vinarlig og øll, ið eru við í ÍSF, skulu fylgja landsins lógum um rúsdrekka. Lýsingar á leikvøllum, í hallum, felagshølum og á ítróttabúnum skulu fylgja somu reglum. Allir limir í ítróttafeløgum verða kunnaðir um tey skaðaárin, sum rúsdrekka og onnur rúsevni hava á ítróttaravrikini, trygdina og felagsandan innan ítróttina. Ítróttin skal hava ein tálmandi hugburð í samstarvinum við feløg og virki, sum hava týðandi part av sínum virksemi knýtt at rúsdrekka.

Bannað er øllum ítróttafólki undir átjan ár at nýta lýsingar frá virkjum ella feløgum, sum lýsa við rúsandi evnum – eisini um hetta ikki er í stríð við galdandi lógir. Ítróttasamband Føroya fylgir altjóða reglum tá talan er um rúsevnispolitikk og er í støðugum og tøttum samstarvi hesum viðvíkjandi við hini norðurlendsku ítróttasambondini hesum viðvíkjandi. Trivið kundi verið í nógv annað, tí á nógvum øðrum samfelagsøkjum ger ítróttin eitt stórt og gagnligt arbeiði. Her skal tó ikki verða gjørt meira burtur úr. Gjøgnumgongdin var bert fyri at vísa á nakrar av uppgávunum, sum ítróttin hevur átikið sær at fremja.

Fíggjarviðurskifti

Alt hetta krevur nógv av teimum, ið skipa fyri innan ítróttina. Nærum alt, ið gjørt verður, verður gjørt á sjálvbodnum grundarlagi, men neyðugt er við peningi til rakstur. Beinleiðis á fíggjarlógini fær Ítróttasambandi tvær milliónir krónur, sum síðani verða býttar millum øll ser- og deildar-sambondini og fara til rakstur av ÍSF sjálvum. Hetta er sama upphæddin, sum hevur verið veitt ÍSF nú í nógv ár, men av tí at útreiðslurnar hjá øllum økjast í hvørjum – m.a. orsakað av vanliga prísvøkstrinum – minskar útbýtingarupphæddin á hvørjum ári. Ítróttin fær tó annan stuðul, ið hjálpir til at fíggja raksturin. Av hesum er serliga vert at nevna peningin, ið fæst frá donsku Tipstænastuni. Hesin peningur er komin sera væl við hjá øllum. Peningurin er m.a. farin til at fáa sett í gongd ymisk arbeiði, ið

hava ligið á láni í nógv ár og hevur hann eisini havt við sær, at tað hevur borið bæði ser- og deildarsambondum til at víðka arbeiði teirra í ávísan mun. Upphæddin, ið verður veitt føroyskari ítrótt, er oman fyri tríggjar milliónir um árið. Tá avtalan um vedding varð gjørd við Tipstænastuna í 1996 varð roknað við, at føroyingar vildu nýta umleið 35 milliónir krónur um árið til spøl hjá Tipstænastuni og varð út frá hesi upphædd ásett hvussu stórir føroyski parturin av samlaða avlopinum skuldi verða. Tað hevur tó víst seg, at spælt verður fyri mun-andi minni í Føroyum enn framman undan mett og kann hetta sjálvsagt koma at ávirka gongdina, tá talan er um avlopsbýtið. Enn fáa vit tó somu upphædd, men hvussu verður fram yvir vita vit sjálvsagt ikki. Fyri at betra um inntøkumøguleikan hevur ÍSF – ella P/F Ítróttavedding – søkt lands-stýrið um, at loyvt verður Tipstænastuni at bjóða onnur av spølum sínum út í Føroyum eisini. Umsóknin varð ikki gingin á mæti. Í samband við veddingarpeningin er kanska vert at leggja aftrat, at hann jú ikki bert kemur ítróttini til góða. Av avlopinum, ið verður tillutað Føroyum, fara 60 prosent beinleiðis til ítróttin, tjúgu prosent til Føroya Ungdómsráð og tjúgu prosent til Mentamálastýrið at ráða yvir. Sostatt vil ein skerjing í avlopsbýtinum hava við sær, at annað ungdóms- og samfelagsgagnligt arbeiði eisini verður skert í ávísan mun. Spell er, at tað skal vera neyðugt at nýta eydnu-spøl sum grundstuðul undir ítróttarbeiðinum, men soleiðis sum viðurskifti okkara eru háttaði, er ikki annað at gera.

Sjálvdráttur – ella ikki

At vit øll, meginfelagsskapir og feløg og samgongur av ymsum slag, berjast um sama peningin ger ikki støðuna betri. Øll meta jú sítt arbeiði at vera týðningarmikið – um ikki tað týðningamiklasta av øllum – men tað er ein sannroynd, at kostnaðurin fyri at reka smáar felagsskapir uppá seg er tyngri enn fyri størri eindir. Tí er neyðugt hjá okkum at fáa eitt breitt kjak um framtíðina hjá føroysku ítróttini. Um møguleikar eru fyri størri samstarvi millum ymsu greinarnar, millum feløg og millum ymisk øki.

Hóast vit eru fáment samfelag. so tykist mangan at tað er sjálvdráttur, ið er fremsta eyðkenni okkara og tað merkist í nærum øllum lívsins viðurskiftum. Tað er eingin loyna, at eitt nú innan ÍSF roynir hvør stjórnarlimur at toga til sín sum frægast. Einki ilt um tað, tí alt annað vildi verið løgið. Stjórnarlimir eru jú valdir av egnu ítróttagreinum sínum og royna tí at umboða tær hvar teir so enn eru. Hetta kann av og á hava við sær tvídrátt í stjórnini, men altíð eydnast okkum á demokratiskan hátt at koma fram til semju. At øll so ikki eru eins fegin fyri semjurnar er so onnur søga, men tað er jú partur av demokratisku spælireglunum, sum vit virka undir, at ein verður noyddur at byggja seg fyri meir-ilutaavgerðum.

Stjórnin er ein eind og fremsta uppgáva hennara er at virka fyri allari ítrótt og øllum ítróttavirksemi og tí er neyðugt at leggja ósemjur og trætumál til síðis. Øll hava vit mál, ið vit vilja náa, men ósannlíkt er at vit øll rækka teimum samstundis, men eingin ivi er um, at lættari er at koma á mál um vit stuðla og styðja hvør øðrum.

Dygd fram um nøgd

Hóast fíggjarligu útlitini í føroyska samfelagnum eru batnað seinnu árin, so kunnu vit tó ikki rokna við, at hetta hevur við sær ógvusligar broytingar innan ymiskt frítíðarvirksemið. Millum annað so liggur ein nattúrlig avmarking í fólkatálinum. Sum er hava vit innan karmar okkara

24 ymiskar ítróttagreinir og ivasamt er um rúm er fyri fleiri – í hvussu er um veruligt úrslit skal vera burturúr. Ávirkanin uttan eftir er stór. Vit ferðast nógv, vitja onnur og leita okkum í onnur lond at nema okkum útbúgving. Gjøgnum sjónvarpsskíggjan verður ítrótt av øllum slagi borin inn í stovur okkara og bløðini, føroysk og útlendsk, siga frá um hóp av ítróttagreinum, ið enn ikki eru at síggja á klett-unum. Alt hetta hevur við sær, at onkur fær hug at royna hesar greinar, men her er tað at vit eiga at gera okkum greitt hvat vit vilja. Sjálvandi er enda-mál okkara, sum eg segði í byrjanini av hesi frá-greiðing, at birta upp undir, stuðla og umboða føroyska ítrótt og føroysk ítróttafólk, í Føroyum eins væl og uttanlanda, men hetta verður eftir míni metan ikki gjørt bert við at økja talið av ítróttagreinum. Tað er jú ikki nøgdin, men dygdin, ið er avgerandi. Vit skulu ikki forða nøkrum at royna seg í nýggjum ítróttagreinum, men vit mugu royna at vegleiða og ikki dylja hvussu nógv veruliga krevst um eitt felag skal rekast á munadyggan hátt. Vit hava dømi um ítróttagreinir, ið hava stungið seg upp fyri síðani at sovna aftur stutt eftir. Sjálvandi skal rúm vera fyri hesum greinum eisini, men vit eiga øll at gera okkum greitt, at tað tekur tíð og krevur orku um ein skal reka eitt felag ella standa fyri eini ítróttagrein. Tí er rættast at fólk, ið hava hug at royna seg við nýggjum ítróttagreinum, ella hava hug at seta á stovn feløg, áðrenn hetta verður gjørt, seta seg í samband við Ítróttasambandið ella ser- ella deildarsamband, ið kunnu hjálpa og veg-leiða, soleiðis at sleppast kann undan óneyðugum mistøkum og óneyðugum stríði.

Ábyrgdarfull umboðan

Tað er ikki nóg mikið bert at stovna ett felag og so trúgva at ein beinanvegin t.d. er til reiðar at fara út um landoddarnar at kappast. Í hvørjum einstøkum føri, tá vit fara í onnur lond, umboða vit ikki bert egnu ítrótt okkara, men umboða samstundis eisini tjóð okkara. Tí eiga vit eisini at seta okkum sjálvum krøv áðrenn vit fara. Krøv um dygd og um atburð. Vit skulu sjálvsagt ikki setast aftur um vit meta, at vit hava møguleikar at gera vart við okkum, men vit skulu ikki fara bert fyri at fara. Eingin ivi um at altjóða og millumtjóða luttøka hevur stóran týdning, men vit mugu ansa at hon ikki gerst einasta málið, ið vit seta okkum. Vit mugu ikki gloyma at týdningarmesta arbeiði okkara altíð liggur her heima í Føroyum. Tað er arbeiðið, ið verður gjørt í gerandisdegnum, ið er grundarlagið undir øllum framburði.

Rørsla, børn og vit øll

Og, sum eg fyrr havi peikað á, so er tað jú av týdningi at vit eru við at røkja samfelagligar upp-gávur. Vit liva jú í einum broyttum samfelagi, einum samfelagi har rørsla gerst minni og minni. Broytingarnar, ið hendar eru hjá børnum og ungum eru ógvusligar. Telduspøl og sjónvarp eru vorðin fastur táttur í gerandisdegnum og hava loyst av uttandura spæl. Kanningar vísa, at konditióinin gerst alt vánaligari og vánaligari samstundis sum talið av fólki, ið eru ov feit, økist í hvørjum. Hetta kann tíverri hava við sær skaðilig árin á heilsuna og er tí neyðugt at fyrbyggja hesum – eitt nú við øktum ítróttavirksemi. Tað er sjálvsagt dreymur okkara, at allir føroyingar onkursvegna taka lut í ítrótti, men enn gongur tó ein løta, til hetta mál er rokkið. Tær ítróttagreinarnar, ið eru komnar til seinnu árin, geva tó enn fleiri møguleika at íðka ítrótt. Ítróttagreinir sum billiard, golf, tennis og boga-skjóting, fyri bert at nevna nakrar, eru í dag vanligur

partur av virkseminum innan ÍSF, og hjá teimum, sum kanska ikki hava hildið tær sokallaðu „gomlu“ ítróttagreinarnar hóska til sín, er nú møguleiki at royna seg t.d. í onkrum av teimum omanfyri nevndu. Aftrat hesum leggja fleiri av sersambondunum stóran dent á sonevndu motiósítróttina, soleiðis at fólk í øllum aldursbólum kunnu vera við.

Tíbetur gerast tað alt fleiri, ið taka av ymsu tilboðunum, sum ítróttin gevur. Ikki er longur óvanligt at ung og eldri taka lut í somu kappingum.

Hetta er rætta leiðin, men enn eru tað ov fá, ið eru við. Vónandi ganga tó ikki so nógv ár til ítrótt er ein náttúrligur partur av gerandisdegnum hjá øllum Føroya fólki.

Skúlin

Men eitt stað har tað kundi verið betri er innan skúlagátt. Í norðanlondum er talið av ítróttatímum minkað seinnu árin og hetta hevur eisini havt við sær, at børn røra seg minni. Ein skeiv gongd tí kanningar vísa, at kropsliga og motoriska menningin hevur sera stóran týðning tá umræður evnini til innlæring í bókligu greinunum. Teir broyttu vanarnir hjá børnum og ungum hava tí havt við sær, at krøvini til rørslu gerast alt størri hjá hesum bólki. Ítrótt er framvegis nógv tað størsta frítíðarítrivið hjá børnum og ungum, men tað er tíverri ein stórur bólkur, sum ítróttin ikki røkkur við tilboðum sínum. Neyðugt er tí við samstarvi millum ítróttarørslu og skúla, soleiðis at tað skal bera til at hava ítrótt sum nattúrligan, integreraðan og fastan tátt í øllum samfelagsviðurskiftum frá barnsbeini av. Á fundi í Illulissat í juni 2000 umrøddu øll tey norðurlendsku ítróttasambondini og tær norður-lendsku olympisku nevndirnar trupulleikarnar í samband við vantandi motiún hjá børnum.

Norðurlenska ítróttarørslan er bangin fyri, at gongdin vil halda fram og í ringasta føri gerast verri og at versnandi konditióinin vil hava við sær álvarsliga viknan av fólkaheilsuni. Norðurlenska ítróttarørslan heitti tí á Norður-landa Ráðið og á stjórnirnar í øllum norðanlond-unum um aktivt at arbeiða fyri, at talið av ítróttar-tímum í barnaskúlunum økist og at lestrargreinin ítrótt generelt verður sett fremri enn í dag.

Dopingspurningurin

Hóast vit vilja, at ítrótt er fyri øll, so skerst ikki burtur, at ítrótt samstundis er vorðin partur av fjølmiðla- og pengameldrinum. Og tað í vanlukkuligan mun. Krøvini til ítróttafólk gerast so stór, at tey ikki kunnu nøkta tey á natúrligan hátt. Fleiri eru tí, ið nýta ólóglig – og ikki sørt vandamikil – stimbrandi evni. Fyri at náa betri úrslit, fyri at náa longur, men uttan at hugsa um hvørjar avleiðingarnar kunnu vera, fyri tey, teirra nærmastu, ítróttarøslu og samfelag. Tað gongur ikki dagur uttan at vit hoyra um okkurt ítróttafólk, sum er tikið fyri at hava nýtt ólóglig evni. Og hetta er galdandi í nærum øllum ítróttagreinum. Søgur siga, at hesi evni eisini finnast millum ávís fólk í Føroyum. Um so er kann eg ikki siga, men tað kann gerast ein spurningur um tíð til hesin álvarsligi trupulleiki eisini gerst veruleiki hjá okkum. So ella so, vilja ella óvilja. Føroysk ítróttafólk, ið eru við í kappingum uttan-landa vita, at dopingeftirlit er vanligt í dag í samband við allar størri kappingar. Aftrat hesum er eisini loyvt at taka royndir í samband við venjiingar. Tað vil siga, at føroyingur, ið hevur leitað sær uttanlands í venjingarørindum kann koma út fyri, at roynd verður tikið í samband við vanligan venjingartíma. Og er roynd positiv – í

kapping ella venjing – so er revsingin hörð. Á seinasta aðalfundi okkara varð samtykt lógar-broyting, ið heimilaði setan av ítróttadómstóli og av dopingnevnd. Bæði dómstólur og dopingnevnd eru nú mannað umframt at dopingeftirlitsnevnd eisini er vald. Hesi eru júst farin til verka og til ber nú at taka royndir í Føroyum. Vit eru jú partur avv altjóða ítróttarørsluni og hava tí bundið okkum at fylgja teimum ásetingum, ið eru galdandi – eisini tá tað snýr seg um stimbrandi evni har tað m.a. er IOC-yvirlitið, ið verður nýtt.

Altjóða luttøka og IOC

Hóast vit fyrst og fremst eiga at leggja dent á ítrótt her heima, so hava vit sum meginfelag eisini skyldu at syrgja fyri, at føroysk ítróttafólk hava høvi at vera við í millum- og altjóða kappingum um tey vera mett nóg dugnalig til tess. Vit hava tí í nógv ár søkt um limaskap í Olympisku nevndini, IOC, men her gongur striltið. Millum annað forðar ríkisrættarlaga støða okkara okkum at gerast limir. Vit eru tó í teirri löggu støðu, at ÍSB er limur og vit tí kunnu taka lut í Paralympics – við sera góðum úrslitum eisini. Hóast stríðið fyri limaskapi í IOC er drúgt, so gevast vit ikki á hond. Vit hava fingið góðan stuðul frá hinum norðanlundunum og hava seinastu tíðina fingið sera góða hjálp frá Danmarks IdrætsForbund, ið styðjar upptøku okkara og veitir umsitingarliga hjálp í samband við spurningin. Stríðið heldur fram, men ikki tori eg at lova nakra skjóta loysn. Møguliga kann onkur broyting tó henda nú IOC skal hava nýggjan forseta. Tað er jú ikki sørt av politikki knýtt at øllum, ið fer fram innan IOC og eydnast okkum at finna røttu træðrirnar og fáa samband við røttu fólkini, so kann kanska bera til. Men hetta krevur tíð, hegni og pening. Og tað er ikki tí at vit hava so nógv av nøkrum av hesum....

Oyggjaleikir

Men vit hava aðrar móguleikar. Um lítlan mánað fer eitt væl mannað lið til Oyggjaleikir. Hesa ferð verður farið til Isle of Man. Leikirnir, sum nú hava 16 ár á baki, geva flestu ítróttagreinum okkara, ið taka lut í teimum, høvi at roynd seg í millumtjóða høpi á slíkum støði, sum hóskar okkum væl. Ikki tí at hetta er á lágum stigi, so langt í frá eisini. Leikirnir hava síðani fyrstu leikirnir í 1985 ment seg í dygd og undirtøku og úrslitini í fleiri av ítróttagreinunum liggja á høgum evropeiskum stigi. Leikirnir verða størsta einstaka ítróttatiltakið í Bretlandi í ár og verða fleiri av teimum, ið skulu skipa fyri stóru Commonwealth-leikunum í Manchester næsta ár eisini við á Isle of Man. Millum annað hevur talan verið um at nýta alt doping-eftirlitið, ið vera skal í Manchester, á Man hesa ferð.

Leikirnir, sum fyrst og fremst hava verið eitt evropeiskt fyrbrigdi, breiða seg nú um stóran part av jarðarknøttinum. Oyggjasamfeløg vestan hav hava víst leikunum stóran áhuga og sum eru Cayman Islands og Prince Edward Island limir og Bahamas hava nú eisini søkt um limaskap. Føroyar hava altíð verið sera virknar í oyggjaleika høpi, Hava havt nevndarlim meginpart av tíðini og hava altíð havt sera gott samband við aðalstjórnina. Hesa ferð leggja Føroyar uppskot um lógarbroyting fyri aðalfundin, soleiðis at tað ikki skal vera neyðugt hjá fólk, ið hava sitið tvær setur í ovastu leiðsluni, at leggja frá sær. Vit ganga inn fyri, at tað er av týdningi at velja røttu fólkini at sita í røttu sessunum og hava tí lagt uppskot um at velja verandi næstformann, ið er av Gotlandi, til formann og hava samstundis skotið upp at velja nevndarlimir úr Hetlandi og Álandi

umframt at vit eisini stuðla uppskoti um nevndarlim av Saremaa. Hetta m.a. fyri at varðveita nevnd-arlimir, ið hava áhuga og kunnleika til norður-lenska ítrótt í nevndini. Ætlan okkara var, at vit vildu bjóða okkum fram at hava leikirnir í Føroyum aftur í 2005, men henda ætlan er nú slept. Orsøkirnar eru fleiri, men ein teirra er millum annað at fleiri av ítróttafasilitetum okkara ikki lúka tey krøv, sum í dag verða sett til altjóða tiltøk. Millum annað hava vit einki øki til frælsa ítrótt her í Tórshavn. Vit høvdu móguleikan tá farast skuldi undir Tórsvøll, men tað tóktist sum nakrar kreftir vildu gera alt fyri at forða fyri, at rennibreyt skuldi koma kring vøllin. Eingin kravdi at fáa lidna rennibreyt, men bert at tað varð grivið út á slíkan hátt, at rúmd var fyri breytini seinni. Men hetta varð tíverri ikki til veruleika. Í staðin hava vit fingið ein rímligan fót bóltsvøll, ið bert kann nýtast nakrar fáar ferðir um árið. Hetta orsakað av veðurlíkindunum. Um vit høvdu rennibreyt, so kundi økið verið nýtt hvønn dag – av øllum borgarum, ið so høvdu trygt og gott stað at motionera, av ítróttafeløgum, ið høvdu gott stað til ymsu interval- og rennivenjingar teirra, av frælsa ítróttafólki okkara, av skúlum og felagsskapum. Tórsvøllur vildi verið eitt livandi øki, sum nógv fleiri høvdu fingið gleði av. Og grasið vildi ikki tikið skaða av hesum, tí tað vildi slettis ikki verið nýtt av nøkrum av teimum omanfyri nevndu. Men so skuldi ikki vera og eg ivist stórliga um vit fara at fáa veruliga rennibreyt í Tórshavn innan rímliga tíð. Kostnaðurin verður í øllum førum fleiri ferðir tað hann vildi verið um breytin varð gjørd um Tórsvøll sum upprunaliga ætlað. Enn eitt dømi um sjálvsøkni innan lítla ítróttarheim okkara.

Søga og ítróttasavn

Aftaná, at Oygggjaleikir høvdu verið í Føroyum í 1989 varð peningur settur í tveir grunnar. Tann eini av hesum grunnum hevði til endamáls at stuðla luttøku føroyinga í millumtjóða og altjóða kappingum, meðan hin hevði til endamáls at seta á stovn og reka føroyskt ítróttasavn. Eingin ivi um, at neyðugt er við ítróttasavni, tí ein og hvør veit, at byggir tú ikki framtíð tína á søguna, so ber slettis ikki til. Søgan lærir okkum hvat vit gjørdur gott, hvat vit gjørdur minni gott og ikki minst hvørji mistøk vit hava gjørt. Uttan søguna hava vit ikki móguleikar at skilja samtíð okkara og slettis ikki móguleikar at evna til framtíð okkara. Tað er tó ikki bara sum at siga tað at seta á stovn eitt ítróttasavn. Slíkt savn skal jú rekast sambært lóggávu og øll viðurskifti, herundir samskiftið og samstarvið við almennu søvnini, mugu vera í rættlagi áðrenn stovnsetanina.

Longri tíð, ið gongur, jú størri gerast móguleikarnir fyri, at vit missa partar av søgu okkara burtur. Av tí er neyðugt at gera okkurt og her kunnu vit í ávísan mun lata nýggju tøkna hjálpa okkum. Hóast tað kanska ikki ber til at stovnseta savn enn, ið kann hava um hendi lutir og annað, so ber til at ljóslesa eitt nú myndir og skrivaðar frásagnir inn í telduskipanir, soleiðis at hesar kunnu leggjast á heimasíðu okkara, ella á sjálvstøðuga heimasíðu. Á henda hátt kunnu hesir virðismiklu upplýsingar koma øllum til góða. Savnsgrunnurin eigur pening og hetta er góður háttur at fáa gongd á arbeiðið at røkka endamálinum um „Ítróttasavn Føroya“.

Hendingarrík tíð

Farna árið hevur verið hendingarríkt fyri føroyska ítrótt.

ÍSB-genturnar komu heim aftur úr Sidney við framúr góðum úrslitum,

føroysk ítróttafólk hava gjørt vart við seg bæði heima og úti,
fyri fyrstu ferð fór meistaraheitið í ovastu deildini í fót bólti til Vágs,
fót bólt landsliðið hevur gjørt vart við seg við góðum úrslitum,
ser- og deildarsambondini hava skipað fyri hópum av tiltøkum og kappingum – bæði á heimligum og millumtjóða støði,
Róðrarsambandið hevur tikið fyrsta stig móti limaskapi í altjóða róðrarsambandinum FISA,
Føroyar hava verið vertir fyri norðurlendsku Ítróttar- og mentunarstevnuni 2000, ið hildin varð á Tvøroyri,
ÍSF hevur lagt til rættis og skipað fyri stóru Team Norden ráðstevnuni,
Tvey nýggj feløg hava fingið limaskap í ÍSF, nevnliga Kappróðrarfelagið NSÍ og Føroya Triathlon Felag
bóklingur um kynsligan ágang móti børnum og ungum í ítróttafeløgum er sendur øllum feløgum.....

Og soleiðis kundi verið hildið fram. Tí nógv fer fram innan ítrótt hvønn dag. Mesta av tí hoyra vit einki um, men nógvir eru tímarnir, ið nýttir verða at skipa fyri og leggja til rættis og eiga øll, ið verða av stóra tøkk fyri virðismikla arbeiðið, ið gjørt verður. At enda vil eg vegna starvsnevnd og stjórn takka øllum feløgum og leiðarum fyri gott samstarv og gott arbeiði. Ein serstøk tøkk til felagsskrivara okkara Sigríð Dam, sum nú hevur lagt frá sær aftaná tjúgu ára starv í ÍSF-húsinum. Tøkk til Føroya Løgting, Landsstýrið, Strand-faraskip Landsins, vinnulívið, handilslívið og onnur, sum á ymsan hátt hava verið við til at skapa føroyskari ítrótt fyrirteytir at virka undir.

Heðin Mortensen, forseti